

Innlegg til seminaret rundt vilkår for ny kraftproduksjon

BKK sendte den 4. september et brev til OED og de aktuelle utrederne. Hensikten med brevet var å presentere noen tema vi ment det var viktig ble vurdert i forbindelse med evalueringen av energiloven. Temaene var (foil):

- Kraftutveksling eller selvforsyning ?
- Store og miljøvennlige vannkraftanlegg – er det mulig ?
- Hva er optimalt for miljøet: Straffe miljøskadelig produksjon, eller støtte miljøvennlig?
- En sentral energibærer eller flere ?

Etter at rapportene er presentert og lest ønsker vi å belyse et par punkt som vi mener bør behandles i politikernes videre vurdering.

ECONs analyse av vilkår for ny kraftproduksjon konkluderer med at energiloven i all hovedsak fungerer etter hensikten, og at systemet for ny kraftproduksjon bør fortsette å være markedsbasert. Dette er vi enige i, men det har kommet til viktige nye aspekter etter innføringen av energiloven. Vi ser en tydelig internasjonalisering av energimarkedene, og klimautfordringene har kommet særlig sterkt frem det siste året. Etter vår oppfatning må disse forholdene påvirke utformingen av en fremtidig energipolitikk.

Selvforsyning med kraft fremstår som en foreldet tanke i en verden hvor energi handles over landegrensene og teknologien ikke lenger er et hinder for å skape felles markeder. Vi er alle også innforstått med at klimautfordringen er global og ikke kan løses i et nasjonalt perspektiv.

En alternativ strategi til selvforsyning er effektivisering og utvikling av den internasjonale kraftutvekslingen i Europa. Hovedtanken bak vårt innspill om dette, er å utnytte enda bedre mulighetene som ligger i å få en effektiv samkjøring mellom Europas varmekraftverk og norsk vannkraft. En slik løsning vil gi effektiv ressursbruk og samfunnsmessig rasjonell kraftbalanse, løse tørrårsproblematikken og redusere klimautslippene. Ved å utnytte vannkraftens unike reguleringsevne ("smørning") i et system kombinert av vannkraft og termisk kraft ser vi: (ny slide)

Graf samkjøring varmekraft/vannkraft:

Det er i de grunnleggende forskjellene mellom et vannkraftsystem og et varmekraftsystem at miljøgevinster og potensialet for ytterligere gevinster ligger. Figuren viser hvordan forbruksvariasjoner i et termisk system kan tilpasses gjennom utvekslingsmuligheter med et vannkraftbasert system. Uten samkjøring ville forbruket i det termiske systemet mellom "Grunnlast" og "Makslast" bli dekket av produksjon med dårlig virkningsgrad. På Kontinentet, blir det til enhver tid produsert kraft med virkningsgrad på 30% eller lavere. Dette kraftvolumet med lav virkningsgrad er betydelig sammenliknet med norsk vannkraftproduksjon.

Med samkjøring dekkes forbruket helt opp til "Samkjøringslast" av varmekraftverk som kan kjøres jevnt og med høy elektrisk virkningsgrad, det vil si fra ca 45% for gode kullkraftverk til oppunder 60% for moderne gasskraftverk.

Oppsummert ville en bevisst satsing på kraftutveksling og samhandel i stedet for "selvforsyning", gi følgende gevinster:

- Bedre tørrårssikring og forsyningssikkerhet
- Mer stabile priser fra år til år og dermed sikrere investeringssignal
- Forbedret virkningsgrad i varmekraftsystemet; reduserte miljøutslipp og

- energitap
- Import av billig lavlast fra Europa
- Eksport av dyr toppkraft og produksjonsfleksibilitet fra Norge
- Økt verdi av norsk vannkraft

Dette krever flere kabler til kontinentet, videreutvikling av dagens internasjonale kraftmarked og etablering av et internasjonalt marked for regulerkraft. Det kan også kreve at man ser på lovgivning og virkemidler i et internasjonalt perspektiv.

Ny foil!

Econ hevder at investeringer er samfunnsøkonomisk effektive når inntektene dekker kostnadene når også miljøkostnadene er medregnet. Dessuten må politikerne legge til rette for at det blir korrekt avveining mellom investering i produksjon og effektivisering av forbruk.

Men dersom man skal få et marked til å fungere, må prismekanismen få anledning til å fungere. Ikke minst er dette viktig i et internasjonalt system. I den sammenheng er det gledelig at man er blitt enig om at det er svært viktig å etablere en felles internasjonal pris på utslipp av CO₂ og andre klimagasser.

Effektiv ressursbruk krever at prisen reflekterer alle kostnadene og at produsenten og forbrukerne ser den samme prisen. For å sikre at korrekt investering blir foretatt, må rammebetingelsene sikre at alle teknologienes reelle kostnader - inkludert miljøkostnader og systemkostnader - gjenspeiles i markedsprisen. I et slikt markedsstyrt system vil prisen bestemme når det blir investert i ny produksjon. Subsidiert produksjon forstyrrer dette systemet. Miljøkostnaden inkluderes i dag i prisen gjennom kvotemarkedet. Subsidiert av ny produksjon vil forstyrre den investeringsutløsningen som kvotemarkedet skal frambringe fordi markedet ikke ser en felles pris. Subsidiert vil medføre at investeringer blir gjort til feil tid med potensial for overproduksjon som vi vet historisk gir lavere kraftpriser. Forbruket er prissensitivt, og lavere priser gir høyere forbruk. Dette reduserer verdien på kraften vår mot resten av det internasjonale systemet. Fordi det er det internasjonale klimakvotesystemet som fastsetter CO₂-utslipp knyttet til kraftproduksjon, vil økt produksjon ikke føre til lavere utslipp av CO₂. Prisen på klimagassutslipp vil derimot bli lavere.

Subsidiert på tilbudssiden hindrer effektivisering på forbrukssiden som ville vært lønnsom dersom tilbudssiden hadde vært riktig priset. Kraftoppdekkingen blir ikke rasjonell, verdiskapningen blir ikke maksimal og klimautslippene blir ikke minimale.

Dette bringer meg over til mitt siste punkt: I rapporten om fjernvarme hevder forfatterne fra BI at det ikke er satt en pris på miljøvirkningene av vannkraftutbygging. Nå kan det diskuteres, men det berører et viktig punkt som er oversett i iveren etter å subsidiere ny energiproduksjon: All fornybar energi har negative miljøvirkninger – som bør prissettes. Dette er blitt tydelig i debatten om norsk vindkraft.

I denne sammenheng blir det for oss i BKK vanskelig å forstå at det uten en rasjonell begrunnelse en gang for alltid skal godtaes at "de store vannkraftutbyggingers tid er forbi". Økonomen Keynes sa en gang: "When the facts changes, I change my mind." Det er ikke sikkert at miljøkostnadene ved vannkraftutbygging er høyere enn alternativene i dag. Mye av miljøulempene ved tidligere tiders store vannkraftanlegg er knyttet til de store reguleringsmagasinene som man den gang måtte ha. Med dagens og fremtidens

kraftutvekslingssystem kan nye store vannkraftanlegg bygges uten store magasiner. Samtidig har vi mye ny kunnskap og teknologi som gjør at miljøskader kan minimaliseres gjennom miljøtilpasset utbyggingsløsning og drift. (Slide)

Vi utfordrer det politiske miljø til å gå inn i en vurdering av ny stor vannkraftutbygging uten 80- og 90-tallets dogmatiske briller.

Takk!